

Poštovani roditelji,

želimo vas informirati o aktivnostima provedenim s učenicima naše škole povodom tragičnog događaja koji se dogodio u beogradskoj osnovnoj školi. Prema uputama ministra znanosti i obrazovanja, razrednici su obavili (ili će uskoro obaviti) razgovor s učenicima o tom događaju. Cilj je razgovora prepoznavanje osjećaja i misli kojima su učenici zaokupljeni, te slanje jasnih poruka nenasilja. Kako bi učenici i od učitelja i od roditelja dobili iste poruke, molimo vas da u razgovorima sa svojom djecom naglasite sljedeće:

- **NE POSTOJI OPRAVDANJE ZA NASILJE.** Niti jedan razlog nije dovoljno jak da opravdamo nasilno ponašanje. Uvijek postoje bolji, prihvatljiviji načini rješavanja problema. Opravdavanje nasilja, podržavanje nasilja, veličanje nasilja.... isto predstavlja nasilje i kažnjivo je.
- Svi se u školi trebamo **osjećati sigurno** i dolaziti u školu bez straha što će nam netko napraviti.
- **Nitko nema pravo** nekome se rugati, ponižavati nekoga, isključivati iz društva, uzimati ili uništavati tuđe stvari, gurati se, tući ili na bilo koji drugi način **povrijediti nekoga**.
- Kada se netko nasilno ponaša prema nekome, najčešći razlog koji navodi osoba koja se nasilno ponaša je: „**Samo sam se šalio.**“ Naglasiti djeci razliku između šale i zlostavljanja:
- **ŠALA** je nešto što je zabavno i meni i tebi. Ako je tebi nešto zabavno, a mene to vrijeđa ili boli, onda to nije šala, to je **ZLOSTAVLJANJE!**
- Nažalost, neki učenici su počeli zbijati šale i s ovom tragedijom koja se dogodila na način da se „zezaju“ tko je na čijoj listi. Djeci treba **naglasiti ozbiljnost ove situacije**, naglasiti da se s ovim ne smiju šaliti jer su sve ustanove (škole, policija, Centri za socijalnu skrb, zdravstvene ustanove) dobili jasne upute kako treba postupati u slučaju bilo kakvih naznaka za nasilno ponašanje. U slučaju da netko spominje tko je na čijoj listi ili se na neprimjeren način „zeza“ s ovom tragedijom, škola je dužna obavijestiti policiju, a policija dalje postupa po uputama koje su dobili.
- Kada netko trpi nasilje i nikome ne govori o tome, najčešći razlog koji učenici navode je: „**Ne želim tužakati**, ne želim biti izdajica“ ili „Ja nisam druker.“
- Naglasiti djeci **razliku između tužakanja i traženja pomoći**.
- **TUŽAKANJE** je ako dijete prijavi učiteljima nekoga samo zato da ga uvali u nevolju, a to nema nikakve veze s njim. Npr. ako vidi da netko piše domaći rad preko malog odmora i kaže učitelju da je taj učenik napisao domaći rad u školi.
- Međutim, prijaviti učiteljima da se netko nasilno ponaša, ne znači tužakanje, nego **TRAŽENJE POMOĆI**. Time pomažemo i osobi koja trpi nasilje i osobi koja se nasilno ponaša jer osoba koja se nasilno ponaša također treba pomoći da shvati da takvo ponašanje nije u redu.
- Promatrati nasilje, a ništa ne poduzeti, znači **podržavati nasilje**.

Što bi učenici trebali poduzeti?

- U slučaju fizičkog nasilja, učenici se ne bi trebali uključivati u taj sukob i razdvajati učenike koji se tuku, već odmah potražiti pomoći odrasle osobe – dežurnog učitelja, razrednika, stručnog suradnika, ravnatelja.... U slučaju verbalnog nasilja, mogu reći osobi koja se nasilno ponaša da prestane i da to nije u redu, a ako ne prestane, reći nekoj odrasloj osobi (učiteljima, stručnim suradnicima, ravnateljicima, roditeljima). Ponekada su odnosi među učenicima toliko narušeni da je potrebna pomoći odrasle osobe.
- Što se tiče **razrednog plana postupanja** u slučaju da učenici saznaju o bilo kakvom nasilju ili planiranom nasilju, najbolje je da se to pokuša riješiti na nivou razreda. Savjetujte djeci da se u

- tom slučaju obrate razredniku, učiteljima, stručnim suradnicima ili ravnateljici. Ako se ne žele obratiti nikome u školi, recite im da se povjere vama – roditeljima, pa ćete vi obavijestiti školu.
- Ako neki učenici žele ostati **anonimni**, na ulazu u školu imamo **sandučić povjerenja** u koji mogu ubaciti poruke.
 - Recite djeci da je u školi zabranjeno **unošenje i konzumacija energetskih pića, alkohola, cigareta, e-cigareta** i kažnivo je po Pravilniku o kriterijima za izricanje pedagoških mjera. Ovo se odnosi i na izlete.
 - Ako primijetite bilo kakvu **PROMJENU** u ponašanju djeteta – osamljivanje, ravnodušnost, gubitak interesa za aktivnosti koje su ga prije privlačile, popuštanje u učenju, agresivnost, napetost, gubitak apetita, teškoće sa spavanjem i sl., razgovarajte s djetetom, pokušajte saznati što se događa u školi, u odnosima s vršnjacima, na društvenim mrežama i sl. Po potrebi, zatražite pomoć stručnih suradnika škole.

RIZIČNI FAKTORI ZA NASILNO PONAŠANJE

Razlozi za nasilno ponašanje mogu se nalazi unutar obitelji, škole, vršnjaka, medija ili osobina djeteta.

OBITELJ – Faktori rizika

- Nedostatak topline i privrženosti između djece i roditelja.
- Manjak suosjećanja, popustljivi odgojni stil u kojem nema jasnih granica i posljedica za neprimjerena ponašanja.
- Visoka očekivanja roditelja u pogledu školskog uspjeha.
- Slab nadzor roditelja.
- Tjelesno kažnjavanje djece.
- Prihvatanje agresivnog ponašanja.

ŠKOLA – Faktori rizika

- Izostanak intervencije ukoliko učenik prijavi nasilje.
- Izostanak posljedica za nasilno ponašanje.
- Nedovoljan nadzor nad učenicima tijekom odmora.
- Slab školski uspjeh.

VRŠNJACI – Faktori rizika

- Druženje s vršnjacima koji se nasilno ponašaju i koji se uspiju nametnuti kao model kojeg dijete oponaša.
- Prema istraživanjima, dijete koje se nasilno ponaša najčešće ima dobar status u grupi vršnjaka i visoko samopoštovanje.
- U društvu vršnjaka smanjuje se osjećaj odgovornosti i popušta samokontrola, te su djeca spremnija napraviti nešto što se sami ne bi usudili.

MEDIJI – Faktori rizika

- Mediji imaju sve veći utjecaj na porast nasilnog ponašanja, naročito društvene mreže, igranje nasilnih video igrica, gledanje filmova s nasiljem i sl.
- Često i dugotrajno gledanje nasilja razvija kod djece neosjetljivost na nasilje. Nasilje se počinje doživljavati kao nešto normalno i prihvatljivo.

OSOBINE DJETETA – Faktori rizika

- Nasilnom ponašanju sklonija su djeca koja su impulzivna, koja se teže kontroliraju, koja imaju prenaglašenu potrebu za moći i kontrolom drugih, koja uživaju u tuđoj patnji, koja imaju manjak empatije za druge.

Prema istraživanjima 30-60% djece koja trpe nasilje šuti i ne kaže nikome. Zbog čega šute?

- Neka djeca šute zbog srama i osjećaja bespomoćnosti, te ne žele nikome priznati što im se događa.
- Neka djeca šute zbog toga što se boje osvete, boje se da će nakon toga biti još gore.
- Neka djeca šute zato što misle da nije lijepo tužakati, da to ne vole ni učitelji, ni roditelji.

Znakovi po kojima roditelji mogu prepoznati da je dijete možda izloženo vršnjačkom nasilju:

- modrice i ogrebotine za koje dijete "ne zna" kako ih je dobilo
- poderana odjeća, oštećene ili izgubljene osobne stvari
- glavobolja ili bolovi u trbuhu
- neobjašnjiv plač, potištenost ili neuobičajena razdražljivost
- odbijanje odlaska u školu ili druženja s drugom djecom
- želja da promijeni uobičajeni put kojim odlazi u školu i vraća se kući
- opadanje školskog uspjeha
- traženje dodatnog novca (u slučaju iznuđivanja).

Što učiniti ako dozname da vam je dijete izloženo vršnjačkom nasilju?

- Ohrabrite dijete da vam se povjeri i pažljivo ga slušajte, bez uzrujavanja (kontrolirajte svoje emocije koliko god to bilo teško).
- Pitajte što se dogodilo, gdje, kada, tko je bio nazočan, koliko dugo to traje i zapišite djetetov iskaz (uslijed uzrujanosti roditeljima se izmiješaju informacije).
- Pitajte dijete da predloži što želi da poduzmete.
- Dogovorite sastanak s razrednikom, ne dolazite u školu bez najave.
- Recite razredniku što se dogodilo i što očekujete da škola poduzme.
- Pitajte što škola u tom slučaju namjerava i može učiniti (kakav je protokol postupanja u slučaju nasilja među djecom).
- Dogovorite se o sljedećem susretu na kojem ćete dobiti informaciju što je učinjeno.

Roditelji ne bi trebali:

- ljutiti se i uzrujavati - time kočite djecu da vam se ubuduće povjere jer će se bojati vaše reakcije ili će vas željeti poštovati ljutnje i uzrujavanja
- osjećati krivnju što to niste ranije primijetili
- uvjeravati djecu da je to što im se dogodilo nevažno, da su to „dječje stvari“, da to djeca trebaju sama rješiti
- okriviti svoje dijete ili školu
- optuživati druge prije nego što dozname što se točno dogodilo (ponekad djeca iskrive informacije, dodaju, ispusti, te je važno utvrditi činjenice u čemu često pomaže i video nadzor škole)
- tražiti jednostavna i trenutna rješenja – **STVARANJE SIGURNE ŠKOLE, ŠKOLE BEZ NASILJA, ZAJEDNIČKA JE OBVEZA ŠKOLE I RODITELJA.**

Pripremila:
Vera Šušić, psiholog